

І.В. Колос, к.е.н., доцент

Київський національний університет технологій та дизайну
**РОЗВИТОК ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ
НА ЗАСАДАХ ОЩАДЛИВОСТІ**

Розвиток вітчизняної економіки, зміцнення конкурентних позицій українських підприємств, забезпечення добробуту власників і процвітання суспільства залежить від наявності висококваліфікованих кадрів і безперервного їх вдосконалення. Проблема набуття, підтримання, розширення та розвитку професійної компетентності на постійній основі має дискусійний характер серед науковців і практиків як в системі освіти, так і в сфері економіки. Сучасний ринок праці висуває до випускників вищих навчальних закладів не тільки володіння знаннями і професійними навичками, а й наявність високого рівня інтелектуальних, комунікативних і моральних якостей, що сприяє обґрунтуванню і ухваленню рішень в умовах невизначеності й обмеженого доступу до інформації. З огляду на це, система вищої освіти має забезпечувати персоналізований процес підготовки майбутнього фахівця з достатньо високим рівнем професійної компетентності з орієнтацією на індивідуальність особистості.

Метою проведеного дослідження є обґрунтування системи розвитку вищого навчального закладу на засадах ощадливості. Завдання полягають у розкритті й обґрунтуванні елементів системи розвитку ВНЗ з урахуванням принципів ощадливого виробництва в сфері освіти; визначенні можливості інтеграції інструментарію ощадливого виробництва з методами навчання.

Сучасні дослідження зарубіжних і вітчизняних науковців і практиків показали доцільність запровадження принципів ощадливого виробництва в сфері освіти, що є запорукою створення більшої цінності меншими зусиллями з орієнтацією на постійне вдосконалення і цілеспрямоване зменшення непродуктивні витрати (втрати). Підґрунтям розвитку ВНЗ на засадах ощадливості має стати дотримання принципів ощадливого навчання (адаптовані принципи ощадливого виробництва Дж. Вумека і Д. Джонсона [1]): виявлення і усунення втрати в навчанні; безперервне навчання; час і тривалість циклу навчання; витягування навчання (виробництво освітньої послуги); стандартизація навчального процесу; 5 S (Seri – Seiton – Seisi – Seiketsu – Shitsuke) – організація робочого місця (навчальної аудиторії чи лабораторії); візуалізація процесу навчання; обізнаність і залучення персоналу; кайзен – безперервне вдосконалення.

Водночас, доцільно вивчати втрати [1], зокрема в процесі навчання:

1) втрати через перевиробництво (розробка навчальних продуктів, в тому числі відкриття спеціалізацій, введення вибіркового дисциплін професійного спрямування, тренінгів, семінарів, майстер-класів, в яких не зацікавлені студенти і потенційні клієнти);

2) втрати часу через очікування (очікування на клієнта, не раціональне використання часу на створення нових продуктів, що потенційно є затребуваними на ринку освітніх послуг);

3) втрати при непотрібному транспортуванні (переміщення зайвих примірників матеріалів, непродуктивні відрядження щодо кола проблемних питань, вирішення яких не потребує особистої присутності викладача, а доцільним і достатнім є оперативні переговори або електронне спілкування);

4) втрати через зайві етапи обробки (наповнення навчально-методичного забезпечення дисципліни, тренінгу, семінару, майстер-класу матеріалами і питаннями, які втратили свою актуальність і не відповідають потребам замовника або мають тільки теоретичне спрямування без практичного аспекту);

5) втрати через зайві запаси (надлишкові примірники навчально-методичної літератури, що потребують постійного оновлення);

6) втрати через непотрібні переміщення (не раціональний підхід до пошуку, систематизації і підготовки пакету матеріалів навчально-методичного забезпечення дисципліни, тренінгу, семінару, майстер-класу);

7) втрати через випуск дефектної продукції (застарілі версії матеріалів навчально-методичного забезпечення дисципліни, тренінгу, семінару, майстер-класу, наявність помилок в матеріалах, в тому числі для самостійного опрацювання і виконання індивідуальних завдань);

8) втрати через нереалізований творчий потенціал персоналу (приховане невикористання знань, умінь і навичок викладачів через відсутність взаємодії шляхом розробки, насамперед, міждисциплінарних комплексів матеріалів навчально-методичного забезпечення дисципліни професійного спрямування).

В межах проведеного дослідження для ВНЗ обґрунтовано за кожним видом втрат: перелік, причини виникнення, шляхи зменшення або усунення.

Останніми роками в КНУТД запроваджено деякі елементи ощадливого виробництва в управлінні навчальним закладом і організацію навчального процесу. Так, впровадження енергоменеджменту дозволяє заощадити на раціональному використанні енергоресурсів. Активне використання модульного середовища навчального процесу КНУТД [2] сприяє зменшенню втрат при непотрібному транспортуванні і втрат через зайві запаси. Поширення дистанційної форми навчання в КНУТД забезпечує розширення доступу до отримання якісної професійної освіти, в тому числі соціально незахищених верств населення, готовість до навчання через засоби ІКТ, активізацію саморозвитку. Започаткування з березня 2014 р. сертифікації електронних освітніх ресурсів, які використовуються в навчальному процесі викладачами і студентами денної, заочної та заочно-дистанційної форм навчання [3, 4] надасть можливість мінімізувати втрати через перевиробництво (визначення мінімально необхідного обсягу електронного навчально-методичного комплексу дисципліни), зайві етапи обробки (визначення змісту електронного навчального курсу) та випуск дефектної продукції (дотримання єдиних вимог до якості матеріалів навчально-методичного забезпечення).

Таким чином, розвиток вищого навчального закладу на засадах ощадливості забезпечить підвищення ефективності навчального процесу і його організації, що сприятиме зміцненню іміджу на ринку освітніх послуг, залученню більшої кількості абітурієнтів і стане запорукою зацікавленості роботодавців у випускниках на ринку праці.

Список використаної літератури

1. Michael L. George. Lean Six Sigma for Service. How to Use Lean Speed and Six Sigma Quality to Improve Services and Transactions. McGraw-Hill Companies, Inc., 2003. – 386 p.

2. Наказ КНУТД від 07.02.12 р. № 41 «Про створення модульного середовища навчального процесу».

3. Положення про електронні освітні ресурси, затверджено наказом КНУТД від 05.03.14 р. № 56 «Про порядок розроблення і сертифікації електронних освітніх ресурсів, що використовуються у навчальному процесі КНУТД».

4. Положення про проведення сертифікації електронних освітніх ресурсів в інформаційних середовищах університету, затверджено наказом КНУТД від 05.03.14 р. № 56 «Про порядок розроблення і сертифікації електронних освітніх ресурсів, що використовуються у навчальному процесі КНУТД».